

Prof. LESZEK DZIAWGO

NICHOLAS COPERNICUS UNIVERSITY IN TORUŃ
FACULTY OF ECONOMIC SCIENCES & MANAGEMENT
HEAD OF FINANCE MANAGEMENT CHAIR

Toruń, dnia 11.06.2013

RECENZJA

rozprawy doktorskiej mgr Holgera Iversa
„Bewegruende auslaendischer Eigentuermer von Kleinunternehmen
Direktinvestitionen in Polen zu taetigen am Beispiel der Wojewodschaften
Westpommern und Lebus”

Badanie złożonej rzeczywistości ekonomicznej pozostaje niezmiennie podstawowym zadaniem naukowym. Magister Holger Ivers wybrał za przedmiot rozprawy doktorskiej internacjonalizację małych przedsiębiorstw w zakresie inwestycji bezpośrednich. W szczególności analizę korzyści, kosztów, szans oraz ryzyka związanych z taką formą prowadzenia działalności zagranicznej.

Wybór tematu zwraca uwagę na rozeznanie Autora w problematyce współczesnej ekonomii. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne, jako przejaw internacjonalizacji biznesu, już od dawna budzą zrozumiałe zainteresowanie zarówno wśród teoretyków, jak i praktyków. Wskazany przez Autora zakres tematyczny rozprawy jest naukowo relatywnie mało rozpoznany. Stwierdzam zatem, iż podjęty problem badawczy jest naukowo interesujący i może być przedmiotem rozprawy doktorskiej.

W rozprawie sformułowano cel badawczy oraz hipotezę badawczą.

Celem rozprawy jest ustalenie i wyjaśnienie motywów bezpośrednich inwestycji zagranicznych małych przedsiębiorstw, jako formy ich internacjonalizacji.

Natomiast hipoteza badawcza została sformułowana następująco: „oprócz znanych mikroekonomicznych motywów, jakimi kierują się wielkie międzynarodowe koncerny w swoich inwestycjach zagranicznych, istnieją jeszcze inne szczególne motywy internacjonalizacji w przypadku małych przedsiębiorstw”.

OCENA FORMALNA

Rozprawa doktorska obejmuje 243 strony. Całość ilustrowana jest wykresami, schematami oraz tabelami. Zarówno wykresy, schematy, jak i tabele są prawidłowo umiejscowione w tekście. Rozważania w rozprawie oparto na głębokich i rzetelnych studiach literaturowych oraz badaniach własnych.

Cel rozprawy i hipoteza badawcza zdeterminowały zakres i ogólną konstrukcję rozprawy. Rozprawa składa się ze wstępu, 6 rozdziałów oraz zakończenia. Rozdziały następują po sobie w logicznej kolejności i stanowią spójną całość. Wewnętrzna struktura poszczególnych rozdziałów jest przemyślana. Zachowano też właściwe proporcje pracy pomiędzy rozdziałami. Utrzymano również klasyczny układ rozprawy doktorskiej w podziale na część teoretyczną oraz empiryczną.

Stwierdzam, iż rozprawa została przygotowana staranie pod względem formalnym. Można sugerować jedynie dwie uwagi.

W większym stopniu należałoby wykorzystywać polską literaturę przedmiotu, jako adekwatną dla tematu. W tym zakresie zwracam uwagę na znane w Polsce publikacje W. Karaszewskiego z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Natomiast opisując weryfikację hipotezy badawczej w Zakończeniu można było pokusić się o bardziej zdecydowane stanowisko oraz wyczerpującą argumentację. Wyniki badań dostarczyły przecież odpowiednich dowodów.

Zgłoszone uwagi formalne mają charakter dyskusyjny i nie wpływają na moją ocenę strony formalnej rozprawy. Ocena formalna rozprawy jest pozytywna.

OCENA MERYTORYCZNA

Omawiając treść rozprawy stwierdzam, że można wskazać na szereg istotnych zalet recenzowanej rozprawy.

Przede wszystkim na docenienie zasługuje wybór tematyki rozprawy. Internacjonalizacja biznesu w zakresie bezpośrednich inwestycji zagranicznych jest wprawdzie od dawna przedmiotem analiz ekonomicznych, ale przede wszystkim w odniesieniu do dużych przedsiębiorstw i koncernów międzynarodowych. Natomiast tematyka internacjonalizacji małych podmiotów gospodarczych w zakresie bezpośrednich inwestycji zagranicznych jest mniej znana. Pamiętać przy tym należy o makroekonomicznej roli małych podmiotów gospodarczych. Zróżnicowanie podmiotowe uważam za trafne. Wybór tematu należy uznać zatem za adekwatny z uwagi na jego znaczenie gospodarcze i naukowe.

Kolejną zaletą rozprawy jest fakt, iż dla rozwiązania problemu badawczego Autor przeprowadził szerokie studia literaturowe, a następnie umiejętnie wykorzystała je w pracy, co nadało rozprawie odpowiednie fundamenty badawcze. Dotyczy to zarówno wątków teoretycznych, jak i empirycznych.

Ponadto, Doktorant wykazał się bardzo dobrą znajomością zagadnień poruszonych w pracy. Na wyróżnienie zasługuje część teoretyczna rozprawy, w której zawarto syntetyczny przegląd koncepcji internacjonalizacji współczesnego biznesu w zakresie inwestycji bezpośrednich. Z kolei prezentowane dane dotyczące zagranicznych inwestycji w Polsce oraz badania własne pozwoliły na zaprezentowanie odpowiedniej części empirycznej.

Aby podkreślić śmiałą postawę Doktoranta w postępowaniu badawczym zaznaczę, iż wskazał nawet na nieco kontrowersyjne, w ujęciu ekonomicznym, motywy inwestycji, jakimi są motywy irracjonalne oraz pozamaterialne. Jest w tym także pewna konsekwencja z uwagi na hipotezę badawczą. Następnie, w procesie badawczym znacząco, a przy tym słusznie, wyeksponował także motywy pozaekonomiczne realizowanych inwestycji.

Dla rozwiązania problemu badawczego Autor wykorzystał adekwatne metody badawcze. Zaznaczam, iż bardzo ważnym atutem rozprawy jest postępowanie badawcze oparte o badania własne. Na wyróżnienie zasługuje przede wszystkim metoda ankiety oraz wywiadu. Zwracam uwagę na oryginalną

konstrukcję ankiety, w której wyszczególniono pytania o oczekiwania, spełnienie oczekiwań oraz o sugestie dotyczące pożądaných zmian. Badania ankietowe uzupełniono o pogłębione wywiady. W wyniku zastosowania obu tych metod uzyskano interesujące dane, które z kolei w sposób inspirujący zinterpretowano. W wielu aspektach wykazano zalety kraju goszczącego, jak i poważne mankamenty, co udanie podsumowano stosując analizę SWOT. Wprawdzie trudno jest uznać przeprowadzone badania za reprezentatywne, ale należy docenić zaangażowanie Doktoranta oraz konkretne poszerzenie naszej wiedzy na temat motywów inwestowania zagranicznych małych przedsiębiorstw w Polsce.

Jako bardzo istotną zaletę rozprawy wskazuję wkład własny Autora, za który uznaję: oryginalne ujęcie tematu badawczego, studia literaturowe, koncepcję i realizację badań własnych oraz opracowanie wyników. Pozwoliło to Doktorantowi na przygotowanie rozprawy doktorskiej zawierającej rzetelny i kompleksowy opis wybranego fragmentu rzeczywistości gospodarczej, który poddany został twórczej, krytycznej analizie.

Podsumowując zalety rozprawy należy jeszcze uwzględnić aspekt weryfikacji hipotezy badawczej. Doktorant przekonująco w oparciu o rozważania teoretyczne oraz wyniki badań zweryfikował postawioną hipotezę badawczą.

Zadaniem recenzenta nie jest jednak jedynie wskazywanie na zalety, ale zgłaszanie również krytycznych uwag i sugestii. Mając na uwadze zalety niniejszej rozprawy, zgłaszam w zakresie merytorycznym następujące uwagi o charakterze dyskusyjnym.

Doceniając zastosowanie wskazanych metod badawczych: ankiety oraz wywiadu, należy wskazać na kwestię reprezentatywności próby badawczej, o czym wspominałem uprzednio.

W nawiązaniu do powyższego można sugerować, iż obszar jedynie dwóch województw, jako obszar badawczy, może być krytykowany jako zbyt ograniczony. Usprawiedliwiając takie postępowanie badawcze można zaznaczyć, iż są to województwa przygraniczne.

Uważam także, iż można było opracować temat porównań międzynarodowych dotyczący przedmiotu rozprawy. Uzyskalibyśmy w ten sposób szerszą bazę badawczą. Pozwoliłoby to m.in. na ocenę wyników uzyskanych w Polsce w zdecydowanie szerszym, międzynarodowym kontekście.

Z uwag o mniejszym znaczeniu zgłaszam poniższe.

Omawiając polityczne uwarunkowania prowadzenia biznesu w Polsce można było pominąć zbyt daleko idące ujęcie historyczne, jakim było przywołanie Konstytucji 3-maja. Z pewnością jest to wielki polski sukces na skalę międzynarodową, ale w obecnych realiach gospodarczych mało znaczący. Być może perspektywa postrzegania problemu przez obcokrajowca, którym jest Doktorant, jest inna, co można wziąć pod uwagę.

Miejscami można odnieść wrażenie, bazując na pewnych fragmentach rozprawy, iż Polska jest zbyt optymistycznie oceniana, jako kraj goszczący inwestorów. Jako przykład podaję wskazane krótkie terminy rejestracji działalności gospodarczej oraz jakoby korzystne regulacje dla pracodawców w zakresie zatrudniania i zwalniania pracowników.

Zgłoszone uwagi i sugestie mają charakter dyskusyjny, a moja ocena merytoryczna rozprawy pozostaje pozytywna.

KONKLUZJA

Zgłoszone dyskusyjne uwagi formalne i merytoryczne nie powinny przesłaniać wartości naukowej rozprawy.

Moim zdaniem o walorach recenzowanej rozprawy zadecydowały w szczególności następujące cechy:

- wybór tematu,
- konstrukcja pracy,
- kompleksowość analizy,
- szerokie studia literaturowe,
- umiejętne wyważenie proporcji w poruszanych kwestiach,
- poprawne argumentowanie,
- poprawne wnioskowanie,
- zrealizowanie celu badawczego.

Stwierdzam, mając na uwadze kryteria formalne i merytoryczne, że rozprawa doktorska mgr Holgera Iversa odpowiada wymogom stawianym rozprawom doktorskim i wnioskuję o jej dopuszczenie do publicznej obrony.

